

Työnteko-oikeudettomia ulkomaalaisia kohdataan valvonnassa yhä useammin

Havainnot ja työnteko-oikeuden varmistaminen

Info ulkomaisen työvoiman käytöstä ja
tilaajan selvitysvelvollisuudesta 5.10.2017

Tarkastaja Katja-Pia Jenu

Työsuojelun ulkomaalaisvalvonta

- Koostuu kahdesta yhtä tärkeästä osasta:
  - työnteko-oikeuden valvonta
  - työsuhteen vähimmäisehtojen valvonta (työajat, palkat)
- Tämä esitys keskittyy työnteko-oikeuden valvontaan

Tilastoja

- Vuonna 2016 koko Suomessa työnteko-oikeudessa puutteita 5,6 %:ssa niistä työpaikoista, joissa ulkomaista työvoimaa (161 tapausta)
- ESAVI:n alueella vastaava prosenttiosuus 14,8 % (89 tapausta)

- 1.1.–3.10.2017 välisellä ajalla puutteita työnteko-oikeudessa koko maassa 9,4 %:ssa niistä työpaikoista, joissa ulkomaista työvoimaa (98 tapausta)
- ESAVI:n alueella 14,1 %:ssa (65 tapausta)
  - 2/3 tapauksista ESAVI:n alueella

Syyt määrien lisääntymiseen

- Kattava viranomaisyhteistyö, jonka perusteella valvontaa voidaan kohdentaa oikein
- Ennalta ilmoittamattomat tarkastukset, myös virka-ajan ulkopuolella
- Tarkastukset työntekokohteisiin pelkkien yritystarkastusten sijaan (esim. siivousalalla)

Eniten ongelmia työnteko-oikeuden varmistamisessa

1. turvapaikanhakijoiden ja
2. toisen EU-maan luvalla työskentelevien kohdalla

Työnantajan velvollisuudet (UlkL 86 a §)

Työnantajan tulee

1. Varmistaa ulkomaalaisen työntekijänsä työnteko-oikeus
2. Säilyttää työpaikalla tiedot palveluksessaan olevista ulkomaalaisista ja heidän työnteko-oikeutensa perusteista siten, että ne ovat tarvittaessa vaivattomasti työsuojeluviranomaisen tarkastettavissa.
3. Säilyttää tiedot 4 vuotta ulkomaalaisen työsuhteen päättymisen jälkeen

Mitä tämä tarkoittaa käytännössä?

- Jokainen suomalainen firma vastaa omien työntekijöidensä työnteko-oikeudesta
- Päätoteuttajalla ei ole *lakisääteistä* velvoitetta varmistua Suomeen rekisteröityneen alihankkijan palveluksessa olevien ulkomaalaisten työntekijöiden työnteko-oikeudesta
- Sopimuksin voidaan sopia lain minimitason ylittävästä valvonnasta (käytäntö useimmilla rakennustyömailla)

Toimeksiantajan velvollisuudet (UlkL 86 b §)

- Kun **ulkomaisen** työnantajan palveluksessa olevat työntekijät työskentelevät aliurakointityössä tai vuokratyövoimana Suomessa, työnantajan velvollisuuksia sovelletaan Suomessa toimivaan **pääurakoitsijaan tai pääteettäjään** *lukuun ottamatta* tietojen säilyttämisvelvoitetta

Mitä tämä tarkoittaa käytännössä?

- Suomessa toimivan päätoteuttajan tulee varmistua jokaisen alihankintaketjussa olevan ulkomaisen yrityksen työntekijöiden (ns. lähetettyjen työntekijöiden) työntekooikeudesta, vaikka kyseessä ei olisikaan oma sopimuskumppani (eroaa siis tilaajavastuulaista)
- Tiedot on syytä säilyttää työn keston ajan, mutta 4 vuoden säilyttämisvelvollisuutta ei ole (vrt. varsinainen työnantaja)

Kansalaisuudettomat henkilöt

- Vapaa työnteko-oikeus koskee ainoastaan EU-maan kansalaisia
- Kansalaisuus merkitty passiin ja lähtömaan henkilökorttiin
- Ns. harmaapassilaiset (kansalaisuudettomat) katsotaan 3. maan kansalaisiksi (kansalaisuuden kohdalla merkintä ”xxx”)
- Ei mahdollista työskennellä lainkaan suomalaisen yrityksen palveluksessa ilman Suomen myöntämää oleskelulupaa

Työnteko-oikeus ilman suomalaista oleskelulupaa (UlkL 79 § 5. kohta)

- Ulkomaalainen tulee suorittamaan toisessa EU-maassa toimivan yrityksen vakituisena työntekijänä tilapäistä alihankintatyötä. Edellytyksenä mainitussa valtiossa oleskeluun ja työntekoon oikeuttavat luvat, jotka ovat voimassa työn päätyttyä Suomessa
- Oleskelulupa tulee olla myönnetty samasta maasta kuin mihin työnantajavaltio on sijoittautunut ja oleskelulupaan tulee sisältyä työnteko-oikeus
- Lähtömaan oleskeluluvasta tulee olla kopio

- ***Työskentelyaika enintään 3 kuukautta 6 kuukauden aikana!*** Koko työrupeaman päivät lasketaan yhteen (viikonloppuja yms. ei vähennetä kokonaiskestosta)
- Suomessa toimiva päätoteuttaja vastaa siitä, ettei työskentelyaika ylity
- Tarkoitettu tilapäiseen alihankintatyöhön! Jos on tiedossa, että urakka kestää yli 6 kuukautta, työntekijöiden tulisi hakea heti työntekijän oleskelulupaa Suomesta

Työnteko-oikeuden varmistaminen

- A1-todistus, verokortti tai ajokortti eivät käy todistukseksi työnteko-oikeudesta
- Myöskään veronumero ei ole tae siitä, että työntekijällä on työnteko-oikeus Suomessa

Turvapaikanhakijat

- Työnteko-oikeus alkaa 3 tai 6 kuukauden päästä hakemuksen jättämisestä
- Työnteko-oikeus jatkuu lainvoimaiseen ratkaisuun asti
- Ratkaisupäivää mahdoton tietää ennalta
- Työnantajalla aktiivinen velvollisuus säännöllisin väliajoin varmistua työnteko-oikeudesta esim. soittamalla Maahanmuuttoviraston palvelunumeroon

Ilmoitusvelvollisuus rikosasioissa (UlkL 86 §)

- Kun on todennäköisiä perusteita epäillä luvattoman ulkomaisen työvoiman käytön, työnantajan ulkomaalaisrikkomuksen tai ulkomaalaisrikkomuksen tapahtuneen, työsuojeluviranomainen ilmoittaa asiasta paikallispoliisille
- Ei harkintavaltaa ilmoituksen teossa